



Parlamentul
Republicii Moldova

DPZ-07 nr. *18*
19 ianuarie 2023

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea anexei la Legea nr. 668/1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului

(nr. 476 din 21 decembrie 2022)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-menționat în conformitate cu prevederile art. 54 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996 și prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, și expune următoarele:

I. Constatări generale

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către deputatul în Parlament Ina Coșeru, fapt ce corespunde prevederilor art.73 din Constituție și art.47 din Regulamentul Parlamentului.
2. Prin conținutul său normativ, proiectul de lege se încadrează în categoria legilor organice, fiind astfel incidente prevederile art. 72 din Constituția Republicii Moldova.
3. Domeniul de intervenție al proiectului îl constituie modificarea Legii nr. 668/1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului.
4. Potrivit Notei informative, proiectul de lege a fost elaborat în vederea asigurării realizării angajamentelor Republicii Moldova asumate prin Contractul de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții privind implementarea Proiectului “*Deșuri solide în Republica Moldova*”, semnat la 18 octombrie 2019 și ratificat de Parlament prin Legea nr. 89/2020.
5. Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare excluderea din anexa la Legea nr. 668/1995, poziția “Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație, comuna Stăuceni, municipiul Chișinău” a 20 ha pentru construcția *Centrului de gestionare a deșeurilor* – infrastructură complexă de tratare mecanico-biologică a deșeurilor.

II. Referitor la procedura de înaintare a proiectului de lege, menționăm următoarele considerente

1. La înaintarea spre examinare în Parlament a proiectului de lege urmează a se ține cont de următoarele aspecte:
 - potrivit prevederilor art.32 din Legea nr.100/2017, proiectul actului normativ, însoțit de nota informativă, se transmite spre avizare autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect, instituțiilor interesate, care întocmesc și prezintă autorului proiectului avize la proiect;

- dosarul de însoțire a proiectului de lege nu corespunde rigorilor art. 40 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, astfel întru respectarea prevederilor normei vizate, acesta urmează a fi completat dosarul în modul corespunzător;

- din considerentul că terenurile din anexa la Legea nr. 668/1995 sunt de calitate superioară și beneficiază de un grad sporit de protecție din partea statului, este necesară prezența expertizei privind evaluarea impactului asupra mediului în conformitate cu Legea nr. 86/2014;

- reieșind din prevederile art. 8 și art. 83 din Codul funciar, ale art. 13 din Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice, la inițiativa legislativă înaintată este necesar Avizul pozitiv al Guvernului;

- potrivit art. 15 din Codul funciar nr. 828/1991, pentru construcția *obiectivelor industriale*, comunale, de locuințe, căilor ferate și autostrăzilor, liniilor de transport electric, conductelor magistrale, precum și pentru alte necesități decât cele agricole sau silvice, *se atribuie terenuri cu bonitate scăzută, precum și terenuri neîmpădurite*;

- în conformitate cu pct. 8 din Regulamentul cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 901/2015, anterior transmiterii, bunurile imobile care sunt parte componentă a altor bunuri imobile, urmează a fi separate de la acestea, cu respectarea procedurii stabilite în art. 17 din Legea nr. 354/2004 cu privire la formarea bunurilor imobile;

- referitor la fundamentarea economico- financiară a proiectului de lege, reținem că deși nota informativă a proiectului de lege expune că acesta nu presupune cheltuieli suplimentare din bugetul de stat, atenționăm că lucrările de formare a bunurilor imobile, precum și lucrările de separare a terenului implică cheltuieli financiare care urmează a fi reflectate în nota informativă a proiectului de lege;

-totodată, atenționăm că dispozițiile **art. III** din proiect prevăd necompensarea pierderilor cauzate de excluderea terenului respectiv din categoria de terenuri cu destinație agricolă fapt care implică micșorarea veniturilor bugetare. Mai mult ca atât, potrivit normei de la art. 99 din Codul funciar ” *Pierderile din producția agricolă și silvică, cauzate de retragerea din circuitul agricol și silvic sau de darea în folosință provizorie a terenurilor agricole și silvice în alte scopuri decât producția agricolă și silvică, precum și de limitarea drepturilor deținătorilor de terenuri, de înrăutățirea calității solurilor ca urmare a efectelor negative provocate de întreprinderi, instituții și organizații sau a folosirii lor în alte scopuri, se repară la bugetul de stat sau, după caz, la bugetul local respectiv, mijloacele obținute folosindu-se pentru restabilirea și valorificarea terenurilor sau sporirea fertilității acestora. Compensarea pierderilor respective se face paralel cu repararea pagubelor. Pierderile menționate se repară integral conform tarifelor stabilite prin Legea nr.1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului.*

Compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic se efectuează, în toate cazurile, de către persoanele fizice și persoanele juridice interesate, indiferent de scopul excluderii terenurilor și tipul de proprietate asupra acestora, cu excepția cazurilor stabilite de lege.”.

În această situație, și reieșind din faptul că proiectul are impact bugetar în sensul diminuării veniturilor la bugetul de stat, reținem că aprobarea acestuia urmează a corelat conform exigențelor constituționale de la alin. (4) art. 131, potrivit cărora: orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern.

Adițional, sunt relevante și constatările Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 29 din 22.05.2001 privind interpretarea prevederilor art. 131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, potrivit cărora ”acceptul prealabil al Guvernului este o condiție *a priori*.”

III. Obiectii de ordin juridic și tehnico-redacționale:

1. Cu titlu de informare, ținem să precizăm că propunerea privind excluderea terenului cu suprafața de 20 ha, din terenul cu nr. cadastral 3153208049 din lista terenurilor agricole transmise în folosință conform anexei la Legea nr. 668/1995, a fost propusă prin amendamentul *IC nr. 26/03-151 din 3 noiembrie 2022*, la proiectul de lege nr. 371/2022 pentru modificarea anexei din Legea nr. 668/1995 privind aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului, adoptat de Parlament la data de 10.11.2022 (Legea nr. 313/2022 pentru modificarea anexei la Legea nr. 668/1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului). Este de menționat că potrivit sintezei, anexată la Raportul Comisiei de profil (CAI-06 nr. 400 din 09.11.2022), acesta a fost respins de comisia de profil, pe motivul că *amplasarea geografică a acestuia nu poate fi identificată, fiind necesare mai multe coordonări, elaborări și argumentări care pot fi realizate numai după executarea lucrărilor de formare a bunului imobil, și că ”necesită a fi coordonat cu mai multe structuri de resort și cu avizul pozitiv al Guvernului”*.

2. Necesitatea adoptării stringente a măsurilor privind asigurarea realizării angajamentelor Republicii Moldova, nu prevalează reglementărilor de procedură legislativă stabilite în Legea nr. 100/2017 și în Regulamentul Parlamentului, mai mult ca atât implementarea proiectului *”Deșeuri solide în Republica Moldova”* este posibilă doar în contextul elaborării Studiului de fezabilitate, care a fost inițiat de către Banca Europeană de Investiții în anii 2014-2015 dar care nu a fost finalizat. În această situație, reiterăm constatările Curții Constituționale a Republicii Moldova expuse în Hotărârea nr.10/2017, care statuează că *la elaborarea unui act normativ, legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca aceasta să corespundă exigențelor de calitate. Previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, în activitatea de legiferare aceste nicidecum nu pot fi omise.*

3. Pentru precizie normativă la **art. II** din proiect:

- cuvintele *” prezentului proiect de Lege”* se vor substitui cu cuvintele *” prezenta lege ”*;
- pentru corectitudinea normei de la **art. II** sugerăm concretizarea aspectului ce ține de regimul juridic al terenului vizat. Or, potrivit art. 10 din Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetizarea proprietății publice, *circuitul civil al bunurilor din domeniul public aflate în proprietatea statului este interzis, ele fiind inalienabile, insesizabile și imprescriptibile.*

Corespunzător, exercitarea dreptului de proprietate publică a statului poate fi realizată numai în condițiile legii și potrivit destinației stabilite de lege. Luînd în considerare faptul că după schimbarea destinației terenului respectiv, potrivit proiectului de lege urmează a fi construit *”Centrul de gestionare a deșeurilor”*, întru evitarea dificultăților la realizarea/implementarea proiectului, considerăm judicios păstrarea acestuia în *proprietatea statului* și excluderea din *domeniul public*.

4. Terenul agricol menționat în proiect este de calitate superioară, cu gradul de evaluare a fertilității naturale de peste 60, iar în conformitate cu art. 12 din Legea nr. 1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic se efectuează în toate cazurile de către persoanele fizice și persoanele juridice interesat, indiferent de scopul excluderii terenurilor și tipul de proprietate asupra lor. Astfel, la **art. III** din proiect se va completa cu textul *”și art. 12 din Legea nr. 1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului.”*

5. La liniuța a doua, alin.(3) **art. III** din proiect atenționăm că prevederea propusă este inutilă pentru soluția juridică expusă, deoarece organul înregistrării de stat este

obligat să examineze cererea de modificare a datelor din cadastrul bunurilor imobile în conformitatea cu legislația.

6. La **art. III**, alin.(3) liniuța a treia din proiect, prevederea ce privește pierderile cauzate de excluderea terenului din categoria de terenuri cu destinație agricolă, urmează a fi expusă la art. II din proiect, or art. III reglementează dispozițiile finale și tranzitorii ale actului normativ. În același context, ținem să precizăm că norma derogatorie expusă la alin.(2) art. III se încadrează conceptual la art. II din proiect.

7. Cît privește conținutul normei de la alin.(2) **art. III** din proiect, ținem să evidențiem că:

- referința la art. I și II din dispoziție urmează a fi excluse ca fiind de prisos;
- prevederea ce reglementează *transmiterea terenului pentru crearea Centrului de gestionare a deșeurilor*, necesită a fi exclusă pentru evitarea suprapunerilor de reglementare, or în condițiile art. II din proiect este specificat destinația terenului menționat: *construcția Centrului de gestionare a deșeurilor*.

8. Atragem atenția, că în conformitate cu prevederile art. 56 alin.(1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării. În cazul în care se urmărește reducerea perioadei de intrare în vigoare a noilor prevederi, proiectul actului normativ în cauză trebuie să respecte regulile instituite de Legea nr. 100/2017, și anume cele stipulate la art. 53 alin.(3), în al căror *temei intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale a Republicii Moldova, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective*. Reieșind din cele expuse, este necesară completarea notei informative cu argumente pertinente în acest sens.

9. Cu titlu de informare, ținem să precizăm că la data de 21.12 2022 a fost înregistrată în procedură legislativă inițiativa Guvernului Republicii Moldova nr. 479/2022 care prevede modificarea anexei la Legea nr. 668/1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului. Prin urmare, la examinarea în fond a proiectului de către comisia de profil urmează a se face uz de art. 56 alin. (5) din Regulamentul Parlamentului.

10. Suplimentar, este necesară expertiza lingvistică, care are menirea de a contribui la asigurarea utilizării corecte a terminologiei și la perfecționarea limbajului actului normativ, prin prisma regulilor de ortografie și punctuație.

În concluzia celor expuse *supra*, relevăm că oportunitatea examinării și adoptării proiectului de lege ține de competența exclusivă a Parlamentului, cu luarea în considerare a obiecțiilor din prezentul avis.



Ion CREANGĂ
Șef Direcție generală